

บทที่ 2

ทบทวนเอกสาร

1. ภัยธรรมชาติ

ในปัจจุบันนี้ อุณหภูมิโลกสูงกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตเป็นผลส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศโลกมีการแปรปรวนอย่างหนักในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น คลื่นความร้อนที่มีอุณหภูมิสูงสุดในช่วงหน้าร้อนของปี พ.ศ. 2546 ทำให้มีผู้เสียชีวิตในทวีปยุโรปมากกว่า 20,000 คน ภัยแล้งและน้ำท่วมกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากภาวะที่โลกร้อนขึ้นมีผลต่อความสมดุลและวัฏจักรของน้ำของโลกในศตวรรษที่ 21 นี้ อุณหภูมิโดยเฉลี่ยจะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 1.4 – 5.8 องศาเซลเซียส และระดับน้ำทะเลจะเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 0.09 เมตร และอาจจะสูงขึ้นถึง 0.88 เมตร การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมินี้และระดับน้ำทะเลนี้ แม้ว่าจะอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดของการคาดการณ์ก็ยังคงมีส่วนทำให้เกิดน้ำท่วมสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะต่างๆ รวมถึงสามารถทำลายปะการัง และมีผลทำให้เกิดการละลายของภูเขาน้ำแข็งในบริเวณขั้วโลกเหนือและใต้ได้ (ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล, 2554)

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศหรือการแปรปรวนของสภาพอากาศซึ่งจะเห็นได้ชัดในช่วงรอยต่อของฤดูกาล ซึ่งปกติจะมีการเปลี่ยนแปลงใน 2 ช่วง โดยในช่วงแรกจะอยู่ประมาณเดือนตุลาคมของทุกปีเป็นการเปลี่ยนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (ลมฝน) มาเป็นลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (ลมหนาว) และช่วงที่สองจะอยู่ในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี จะเปลี่ยนจากลมหนาวเป็นลมฝน ซึ่งในปี พ.ศ. 2553 มีร่องมรสุมพาดผ่านภาคกลางเป็นเวลาหลายหลายวันต่อเนื่องจากทำให้เกิดฝนตกหนักมากผิดปกติเป็นสาเหตุทำให้เกิดน้ำท่วมหนักในบริเวณเขาใหญ่ อ่างเก็บกักน้ำและพื้นที่ใกล้เคียงอีกหลายจังหวัด ส่วนช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 มีร่องมรสุมพาดผ่านภาคใต้เป็นเวลานานหลายวันทำให้เกิดฝนตกหนักและเป็นสาเหตุทำให้เกิดน้ำท่วม และดินโคลนถล่มอย่างหนัก

พื้นที่คาบสมุทรสทิงพระเป็นพื้นที่ซึ่งมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ตั้งอยู่ระหว่างทะเลสาบสงขลาและทะเลอ่าวไทย ทำให้พื้นที่นี้เปิดรับต่อภัยพิบัติทั้งอุทกภัย วาตภัย คลื่นพายุซัดฝั่ง และในอดีตที่ผ่านมาพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระเกิดน้ำท่วมขังเป็นประจำโดยเฉพาะในฤดูฝนช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมของทุกปี โดยเฉพาะในช่วงปลายปี 2548 เกิดฝนตกหนักในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระและพื้นที่รอบทะเลสาบสงขลาทำให้เกิดน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างและท่วมขังเป็นเวลายาวหลายสัปดาห์ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรม ทรัพย์สินของประชาชน นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2553 พายุดีเปรสชันพัดถล่มคาบสมุทรสทิงพระทำให้ประชาชนต้องอพยพออกจากพื้นที่ไปในพื้นที่ปลอดภัย แต่พื้นที่ก็ได้รับความเสียหายจากพายุ สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน บ้านหลายหลัง

ถูกพัดเสียหาย พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ต้นไม้หักโค่น ระบบการสื่อสารถูกตัดขาด ประชาชนในพื้นที่ขวัญเสีย และยังขาดการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐอย่างทันที่

ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้สร้างความเสียหายทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้นๆ แต่มนุษย์ก็ไม่สามารถควบคุมไม่ให้เกิดภัยธรรมชาติได้ มีทางเดียวที่มนุษย์จะเอาตัวรอดจากภัยธรรมชาติได้นั้นคือมนุษย์ต้องปรับตัวให้เข้ากับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้น โดยการรู้จักและเข้าใจภัยธรรมชาติแต่ละชนิด รู้จักวิธีปฏิบัติตนเองให้ปลอดภัยยามเกิดภัยธรรมชาติ ดังนั้น การปรับตัวเตรียมรับมือภัยธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพจะสามารถทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกับภัยธรรมชาติได้อย่างปลอดภัย

2. การเตรียมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ในยามที่ชุมชนหรือท้องถิ่นเกิดภัยพิบัติ กลุ่มเยาวชนจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนของตนในยามที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ยามที่เกิดอุทกภัย เด็กๆ จะช่วยยกของขึ้นไว้ที่สูง ช่วยเตรียมเสบียง และคอยระวังภัยเฝ้าดูระดับน้ำ เป็นต้น บทบาทของเด็กๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ที่จริงแล้วเด็กอาจจะมีความรู้ในภาวะภัยพิบัติได้อย่างสร้างสรรค์และก้าวหน้ามากกว่าที่เป็นอยู่ หากได้รับการพัฒนาศักยภาพ และได้รับการส่งเสริมจากผู้ใหญ่ เช่น การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคุ้มครองเด็กในโรงเรียนและชุมชน ตั้งกลุ่มจัดทำวิทยุชุมชนในหมู่บ้าน ตั้งกลุ่มละครเพื่อฟื้นฟูจิตใจเพื่อนผู้ประสบภัย จัดทำแผนป้องกันภัยพิบัติ และรณรงค์เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เหล่านี้เป็นต้น